

ΟΙ ΕΞΕΛΙΞΕΙΣ ΣΤΗΝ ΕΕ

Επικαιρότητα ΕΕ

Επιμ.: Ευάγγελος Εκμεκτσόγλου

Ι. ΘΕΣΜΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Brexit – Νέα, ολοκληρωμένη συμφωνία «επαναφοράς» των σχέσεων ΕΕ - Ηνωμένου Βασιλείου (19.05.2025)

σύννοδος κορυφής ΕΕ-Ηνωμένου Βασιλείου – σχέσεις των μερών μετά το Brexit – συνεργασία στους τομείς της αλιείας, του εμπορίου και της άμυνας – πρόγραμμα εμπειρίας νέων – ενέργεια

Η διμερής σχέση ΕΕ και Ηνωμένου Βασιλείου εισήλθε σε μια νέα εποχή μετά τη σύνοδο κορυφής που διεξήχθη στο Λονδίνο ανάμεσα στην Πρόεδρο της Επιτροπής, Ursula von der Leyen, τον Πρόεδρο του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου, António Costa, και τον Πρωθυπουργό του Ηνωμένου Βασιλείου, Keir Starmer. Η εν λόγω σύνοδος κορυφής κατέληξε σε μια σειρά συμφωνιών, οι οποίες στην ουσία επαναπροσδιορίζουν τις σχέσεις μεταξύ των δύο μερών μετά την αποχώρηση του Ηνωμένου Βασιλείου από την ΕΕ.

Ειδικότερα, πιθανώς η σημαντικότερη συμφωνία των μερών αφορά την εγκαθίδρυση συνεργασίας στους τομείς της άμυνας και της ασφάλειας. Μεταξύ άλλων, η συμφωνία αυτή προβλέπει τακτικές συναντήσεις εκπροσώπων των δύο πλευρών και συμμετοχή του Ηνωμένου Βασιλείου σε κοινές δράσεις σύναψης συμβάσεων στο πλαίσιο της Δράσης Ασφάλειας για την Ευρώπη (Security Action for Europe – SAFE). Χάρη στη δράση αυτή, εταιρείες με έδρα το Ηνωμένο Βασίλειο θα έχουν πρόσβαση μαζί με αντίστοιχες εταιρείες στα κράτη μέλη της ΕΕ σε ένα fund της Ένωσης ύψους 150 δισεκατομμυρίων ευρώ, το οποίο στοχεύει στη διευκόλυνση της συμμετοχής σε διαδικασίες σύναψης αμυντικών συμβάσεων, εξασφαλίζοντας με αυτόν τον τρόπο μια ομαλή συνεργασία μεταξύ των συμμάχων και τη μείωση του σχετικού κόστους. Σύμφωνα με την Πρόεδρο της Επιτροπής, η συμφωνία αυτή είναι σημαντική ιδίως ενόψει του πολέμου στην Ουκρανία με στόχο την καλύτερη υποστήριξη της τελευταίας.

Παράλληλα, συμφωνίες συνάφθηκαν και σε διάφορους οικονομικούς τομείς, όπως την αλιεία και τις εξαγωγές γεωργικών προϊόντων. Συγκεκριμένα, οι δύο πλευρές συμφώνησαν στη διατήρηση της αμοιβαίας πρόσβασης των αλιέων στα ύδατα εκάστου μέρους, ενώ το Ηνωμένο Βασίλειο θα συνεχίσει να συμφωνεί ετήσιες ποσοστώσεις με την ΕΕ και τη Νορβηγία, καθώς και να εκδίδει άδειες για να ελέγχει ποιος ψαρεύει στα ύδατά του. Επιπλέον, το Ηνωμένο Βασίλειο εξασφάλισε τη μείωση των ελέγχων στις εξαγωγές τροφίμων προς την ΕΕ, αλλά και τη διαπραγμάτευση μιας συμφωνίας υγειονομικής και φυτοϋγειονομικής προστασίας (SPS), η οποία θα μειώσει σημαντικά τον διοικητικό φόρτο για τους εξαγωγείς και στις δύο πλευρές, καθώς οι μετακινήσεις ζωικών και φυτικών προϊόντων θα πραγματοποιούνται χωρίς ελέγχους SPS.

Όσον αφορά τον τομέα της ενέργειας, στόχοι είναι τόσο η συμμετοχή του Ηνωμένου Βασιλείου στην αγορά ηλεκτρικής ενέργειας της ΕΕ, όσο και η σύνδεση των αγορών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα, προκειμένου να εξαλειφθεί η φορολόγηση προϊόντων με αυξημένη ένταση άνθρακα, όπως ο χάλυβας και το τσιμέντο, που κυκλοφορούν μεταξύ του Ηνωμένου Βασιλείου και της ΕΕ.

Τέλος, μια αρχική συμφωνία (που απαιτεί περαιτέρω διαπραγματεύσεις) υπήρξε αναφορικά με τη σύσταση προγράμματος απόκτησης εμπειριών για νέους, το οποίο θα δίνει τη δυνατότητα στους τελευταίους (ιδίως αυτούς που προέρχονται από το Ηνωμένο Βασίλειο) να εργαστούν και να ταξιδέψουν ελεύθερα σε όλη την Ευρώπη. Ωστόσο, ένα τέτοιο πρόγραμμα θα υπόκειται σε ηλικιακούς και χρονικούς περιορισμούς, ενώ, ταυτόχρονα, στόχος του Ηνωμένου Βασιλείου είναι να συμμετάσχει εκ νέου στο πρόγραμμα Erasmus+ περί ανταλλαγής φοιτητών.

Η σύνοδος κορυφής ολοκληρώθηκε με τους τρεις ηγέτες να επισημαίνουν την καλή συνεργασία που υπήρξε μεταξύ τους κατά τις διαπραγματεύσεις και να εκδηλώνουν την

επιθυμία τους να διοργανώνονται ετησίως παρόμοιες σύνοδοι κορυφής τόσο σε επίπεδο ηγετών, όσο και ανάμεσα στον Έγγραφο Εκπρόσωπο της ΕΕ και τους Υπουργούς Εξωτερικών και Άμυνας του Ηνωμένου Βασιλείου.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ac_25_1280

<https://www.bbc.com/news/articles/czdy3r6q9mg0>

Brexit – Τελική απόφαση του Διαιτητικού Δικαστηρίου σχετικά με τη διαμάχη ΕΕ και Ηνωμένου Βασιλείου για το αμμόχελο (02.05.2025)

τομέας αλιείας – απαγόρευση στα ευρωπαϊκά σκάφη να αλιεύουν το είδος του αμμόχελου στη Βόρεια Θάλασσα – συμφωνία εμπορίου και συνεργασίας του 2021 – παραβίαση της αρχής της αναλογικότητας εκ μέρους του Ηνωμένου Βασιλείου

Το Μόνιμο Διαιτητικό Δικαστήριο στη Χάγη δημοσίευσε στις 2 Μαΐου 2025 την απόφασή του επί της διαφοράς που ανέκυψε μεταξύ ΕΕ και Ηνωμένου Βασιλείου, όταν το τελευταίο επέβαλε απαγόρευση προς τα ευρωπαϊκά αλιευτικά σκάφη αναφορικά με την αλίευση του αμμόχελου, ενός μικρού είδους ψαριού στη Βόρεια Θάλασσα. Η ΕΕ προσέφυγε στο Διαιτητικό Δικαστήριο βάσει της Συμφωνίας Εμπορίου και Συνεργασίας που είχαν συνάψει οι δύο πλευρές το 2021 και η οποία παραβιάστηκε με την απαγόρευση αυτή, σύμφωνα με τους ισχυρισμούς της.

Στην απόφασή του, το Διαιτητικό Δικαστήριο έκρινε ότι το Ηνωμένο Βασίλειο είχε πράγματι παραβιάσει ορισμένες διατάξεις της Συμφωνίας Εμπορίου και Συνεργασίας, καθώς δεν έλαβε υπόψιν του την αρχή της αναλογικότητας όσον αφορά τη διατήρηση και διαχείριση των σχετικών αλιευτικών πόρων. Το Δικαστήριο αναγνώρισε μάλιστα ότι τόσο η ΕΕ όσο και το Ηνωμένο Βασίλειο διαθέτουν ρυθμιστική αυτονομία, εντούτοις η άσκηση αυτής υπόκειται σε περιορισμούς. Ως εκ τούτου, οι κρίσιμες αποφάσεις απαγόρευσης (οι οποίες γενικότερα πρέπει να βασίζονται στα καλύτερα διαθέσιμα επιστημονικά στοιχεία και να μην εισάγουν διακρίσεις) θεωρήθηκαν δυσανάλογες, με αποτέλεσμα το Διαιτητικό Δικαστήριο να αναγνωρίσει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο παραβίασε την υποχρέωσή του να παρέχει πρόσβαση στα ύδατά του για την αλιεία του αμμόχελου, όπως προβλέπεται στο παράρτημα της Συμφωνίας Εμπορίου και Συνεργασίας.

Συνακόλουθα, το Ηνωμένο Βασίλειο θα πρέπει να λάβει τα απαραίτητα μέτρα προκειμένου να συμμορφωθεί με την εν λόγω απόφαση, ενημερώνοντας την ΕΕ για τις ενέργειες στις οποίες θα προβεί εντός 30 ημερών.

<https://pca-cpa.org/en/news/publication-of-ruling-in-arbitration-concerning-uk-sandeel-the-european-union-v-the-united-kingdom-of-great-britain-and-northern-ireland/>

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1127

Brexit – Συμφωνία ΕΕ - Ηνωμένου Βασιλείου για το Γιβραλτάρ (11.06.2025)

αποχώρηση – Γιβραλτάρ – περιορισμός των ελέγχων στα σύνορα Ισπανίας-Γιβραλτάρ

Η ΕΕ και το Ηνωμένο Βασίλειο κατέληξαν σε συμφωνία για το καθεστώς του Γιβραλτάρ μετά το Brexit, επιλύοντας σε σημαντικό βαθμό ένα από τα τελευταία σημαντικά ζητήματα της εποχής μετά την αποχώρηση. Στις συζητήσεις που πραγματοποιήθηκαν στις Βρυξέλλες στις 11 Ιουνίου συμμετείχαν ο Ευρωπαίος Επίτροπος, Maroš Šefčovič, ο Ισπανός Υπουργός Εξωτερικών, José Manuel Albares, ο Βρετανός Υπουργός Εξωτερικών, David Lammy, και ο Επικεφαλής Υπουργός του Γιβραλτάρ, Fabian Picardo. Υπενθυμίζεται ότι το Ηνωμένο Βασίλειο ασκεί κυριαρχία επί του Γιβραλτάρ από το 1713, παρά το γεγονός ότι αυτή αμφισβητείται από την Ισπανία.

Ειδικότερα, βάσει της εν λόγω συμφωνίας, δεν θα υφίσταται πλέον η ανάγκη διεξαγωγής ελέγχων ανθρώπων και αγαθών που διέρχονται τα σύνορα Ισπανίας-Γιβραλτάρ, έχοντας ως παράλληλο στόχο τη διατήρηση του Χώρου Σένγκεν και της ενιαίας αγοράς της Ένωσης.

Ταυτόχρονα, οι έλεγχοι των διαβατηρίων των ταξιδιωτών που καταφτάνουν στο Γιβραλτάρ θα διενεργούνται από κοινού από τις τοπικές (δηλαδή τις αρχές του Γιβραλτάρ και τις αντίστοιχες του Ηνωμένου Βασιλείου που βρίσκονται εκεί) και τις ισπανικές αρχές.

Όσον αφορά τα εμπορεύματα, τα μέρη επιβεβαίωσαν τις αρχές που θα συμπεριλαμβάνονται σε μια μελλοντική τελωνειακή ένωση ανάμεσα στην ΕΕ και το Γιβραλτάρ, ενώ υπήρξε και συμφωνία εφαρμογής έμμεσης φορολόγησης σε αγαθά εντός της επικράτειας του τελευταίου (όπως ο καπνός), γεγονός που θα οδηγήσει στην αποφυγή οποιωνδήποτε στρεβλώσεων. Τέλος, η συμφωνία περιλαμβάνει επιπλέον συνεργασία των πλευρών σε διάφορους τομείς, όπως, μεταξύ άλλων, τις κρατικές ενισχύσεις, τα περιβαλλοντικά ζητήματα, το εμπόριο και τις μεταφορές.

Η συμφωνία αυτή προκάλεσε αρκετές αντιδράσεις σε επίπεδο αντιπολίτευσης στο Ηνωμένο Βασίλειο, αναφορικά κυρίως με την πιθανή διακύβευση των κυριαρχικών δικαιωμάτων στο Γιβραλτάρ, ωστόσο οι ηγέτες που συμμετείχαν στις διαπραγματεύσεις χαρακτήρισαν τη συμφωνία «ιστορική» και δεσμεύθηκαν για την ολοκλήρωση του τελικού κειμένου της συμφωνίας το συντομότερο δυνατό.

<https://www.bbc.com/news/articles/cd903neydwjo>

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/statement_25_1481

II. ΚΡΑΤΙΚΕΣ ΕΝΙΣΧΥΣΕΙΣ

Νέο πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων για την υποστήριξη της καθαρής βιομηχανίας (25.06.2025)

κρατικές ενισχύσεις – καθαρή ενέργεια – Συμφωνία για την Καθαρή Βιομηχανία

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή υιοθέτησε ένα νέο πλαίσιο κρατικών ενισχύσεων με στόχο να ενθαρρύνει τα κράτη μέλη να προωθήσουν την ανάπτυξη της καθαρής ενέργειας και ταυτόχρονα την απανθρακοποίηση των βιομηχανιών τους. Το πλαίσιο αυτό εντάσσεται στην Συμφωνία για την Καθαρή Βιομηχανία, η οποία περιλαμβάνει ορισμένες κατευθυντήριες γραμμές για το κλίμα, την προστασία του περιβάλλοντος και την ενεργειακή ενίσχυση, αποσκοπώντας στη βιώσιμη και καθαρή βιομηχανική παραγωγή.

Ειδικότερα, το νέο πλαίσιο, το οποίο θα τεθεί σε ισχύ μέχρι τις 21 Δεκεμβρίου 2030, περιστρέφεται γύρω από 5 βασικούς τομείς και, συγκεκριμένα, την ανάπτυξη των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, τη μετάβαση σε καθαρή ηλεκτρική ενέργεια χαμηλού κόστους, την απανθρακοποίηση των υφιστάμενων εγκαταστάσεων παραγωγής, την ανάπτυξη καθαρής τεχνολογίας και τη μείωση του επενδυτικού κινδύνου στον τομέα της καθαρής ενέργειας.

Με περισσότερη λεπτομέρεια, οι νέες κρατικές ενισχύσεις αποσκοπούν στην υποστήριξη της ανανεώσιμης ενέργειας, αλλά και των καυσίμων χαμηλής περιεκτικότητας σε άνθρακα, όπως το γαλάζιο και το πράσινο υδρογόνο. Μακροπρόθεσμος στόχος είναι η μείωση των ρύπων σε βιομηχανικούς τομείς που παράγουν εκπομπές διοξειδίου του άνθρακα σε μεγάλο βαθμό. Επιπλέον, τα κράτη μέλη διευκολύνονται με την παροχή πρόσθετων εργαλείων που τα επιτρέπουν να εντάξουν την ηλιακή και αιολική ενέργεια στον ενεργειακό τους εφοδιασμό ως ανανεώσιμες πηγές ηλεκτρικής ενέργειας, κάτι που ωφελεί στη συνέχεια και τους καταναλωτές με ταυτόχρονη μείωση του σχετικού κόστους, ιδίως για τους χρήστες με υψηλή κατανάλωση ενέργειας. Τέλος, ενθαρρύνονται επενδύσεις οι οποίες θα κινούνται γύρω από την ανάπτυξη καθαρής τεχνολογίας, προσφέροντας φορολογικά κίνητρα στις ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1598

Τροποποίηση των κανόνων περί κρατικών ενισχύσεων για την πρόσβαση του κοινού στη δικαιοσύνη αναφορικά με περιβαλλοντικά ζητήματα (12.05.2025)

κρατικές ενισχύσεις – περιβαλλοντικό δίκαιο – αίτηση εξέτασης

Η Επιτροπή προέβη σε τροποποιήσεις των κανόνων που αφορούν την πρόσβαση του κοινού στη δικαιοσύνη σε περιβαλλοντικά θέματα σε σχέση με αποφάσεις της ΕΕ για κρατικές ενισχύσεις. Στην ουσία, δίνεται πλέον η δυνατότητα σε ΜΚΟ να υποβάλλουν αίτημα προς την Επιτροπή προκειμένου η τελευταία να επανεξετάσει αποφάσεις κρατικών ενισχύσεων που πιθανώς παραβιάζουν το ενωσιακό περιβαλλοντικό δίκαιο.

Ειδικότερα, εφόσον μια ΜΚΟ πληροί ορισμένα κριτήρια τα οποία αφορούν κυρίως τη δραστηριότητα, την ανεξαρτησία και την επιβεβαίωση του μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα της, θα έχει τη δυνατότητα να υποβάλλει μια τέτοια αίτηση. Οι αποφάσεις οι οποίες θα μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο εξέτασης θα είναι εκείνες που λαμβάνονται στο πλαίσιο του άρθρου 108 παρ. 2 ΣΛΕΕ και οι οποίες κρίνουν ότι η χρήση της ενίσχυσης από το εκάστοτε κράτος μέλος δεν εμφανίζει κάποιο ζήτημα συμβατότητας με την εσωτερική αγορά ή έστω μπορεί να γίνει συμβατή μετά από τη λήψη ορισμένων επιπρόσθετων μέτρων. Συνακόλουθα, οι ΜΚΟ που υποβάλλουν την αίτηση εξέτασης θα πρέπει να αποδείξουν ότι οι ενέργειες που συνδέονται με την κρίσιμη κρατική ενίσχυση και που εγκρίθηκαν από την Επιτροπή, παραβιάζουν κάποιον συγκεκριμένο κανόνα του ενωσιακού περιβαλλοντικού δικαίου. Η αίτηση πρέπει να υποβληθεί μέχρι 8 εβδομάδες από τη δημοσίευση της απόφασης, με την Επιτροπή να οφείλει να απαντήσει μέσα σε 16 εβδομάδες από την πάροδο της προθεσμίας των 8 εβδομάδων (22 εβδομάδες αν αυτό δικαιολογείται από τη φύση της υπόθεσης), ενώ δίνεται και η δυνατότητα να προσβληθεί η απόφαση της Επιτροπής επί της αίτησης εξέτασης ενώπιον του ΔΕΕ.

Οι δικαιούχες ΜΚΟ θα μπορούν να ασκήσουν αίτηση εξέτασης αρχής γενομένης δύο μήνες μετά τη δημοσίευση των σχετικών τροποποιήσεων.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1153

III. ΦΟΡΟΛΟΓΙΑ

Η Επιτροπή παραπέμπει την Ελλάδα στο ΔΕΕ λόγω μη συμμόρφωσης με τους κανόνες φορολόγησης οχημάτων (07.05.2025)

τέλος ταξινόμησης – άρθρο 110 ΣΛΕΕ – ελεύθερη κυκλοφορία αγαθών

Η Επιτροπή παρέπεμψε στο ΔΕΕ την Ελλάδα, καθώς έκρινε ότι η εθνική φορολογία οχημάτων και ιδίως όσον αφορά τα τέλη ταξινόμησης παραβίαζε το άρθρο 110 ΣΛΕΕ, καθώς η χώρα φαίνεται να επέβαλλε υψηλότερη φορολογία σε ομοειδή προϊόντα που προέρχονταν από άλλες χώρες της ΕΕ σε σχέση με τα εγχώρια.

Ειδικότερα, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι τα τέλη ταξινόμησης είναι υψηλότερα για ορισμένες κατηγορίες μεταχειρισμένων οχημάτων που αγοράζονται σε άλλα κράτη μέλη της ΕΕ σε σχέση με τα αντίστοιχα οχήματα εντός της Ελλάδας. Παρόμοια, επιβάλλεται περιβαλλοντικό τέλος μόνο σε εισαγόμενα μεταχειρισμένα οχήματα και όχι στα εθνικά.

Επιπροσθέτως, η Ελλάδα απαγορεύει την καταχώριση καθ' αυτή συγκεκριμένων μεταχειρισμένων οχημάτων, προερχόμενων από άλλα κράτη μέλη της ΕΕ, ενώ τέτοια απαγόρευση δεν επιβάλλεται στα εθνικά οχήματα, κάτι που αποτελεί απαγορευμένο περιορισμό σύμφωνα με τα άρθρα 34 και 36 ΣΛΕΕ περί ελεύθερης κυκλοφορίας αγαθών.

Η παραπομπή στο ΔΕΕ έγινε δεδομένου ότι η προηγούμενη επικοινωνία της Επιτροπής με την Ελλάδα δεν απέδωσε καρπούς, καθώς η πρώτη έκρινε ότι οι επεξηγήσεις και οι ενέργειες των αρμόδιων αρχών του κράτους μέλους δεν ήταν επαρκείς. Τονίζεται, τέλος, ότι οι παραπάνω εθνικοί κανόνες περί φορολογίας οχημάτων είναι το αποτέλεσμα νομοθετικής αναθεώρησης που πραγματοποιήθηκε το 2020 (ν. 4758/2020).

IV. ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ

Παραβίαση του Κανονισμού για τις ψηφιακές αγορές από τις εταιρείες Apple και Meta (23.04.2025)

Digital Markets Act – προστασία προσωπικών δεδομένων – μη συμμόρφωση

Κατόπιν εκτεταμένων διαλόγων, η Επιτροπή εξέδωσε δύο αποφάσεις με τις οποίες έκρινε ότι οι εταιρείες Apple και Meta παραβίασαν τον Κανονισμό 2022/1925 περί ψηφιακών αγορών (Πράξη για τις ψηφιακές αγορές – Digital Markets Act) και επέβαλε πρόστιμα 500 και 200 εκατομμυρίων ευρώ, αντίστοιχα.

Όσον αφορά, καταρχάς, την περίπτωση της Apple, σύμφωνα με την Digital Markets Act, οι προγραμματιστές των εφαρμογών που τις διαθέτουν στο App Store της Apple, θα πρέπει να διαθέτουν παράλληλα τη δυνατότητα να ενημερώνουν τους χρήστες για τυχόν εναλλακτικές προσφορές των σχετικών εφαρμογών σε άλλους ιστοτόπους/αγορές. Ωστόσο, η Επιτροπή διαπίστωσε ότι η Apple δεν συμμορφώθηκε με αυτή την υποχρέωση, δεδομένου ότι επέβαλλε περιορισμούς, οι οποίοι εμποδίζαν τόσο τους προγραμματιστές να επωφεληθούν από εναλλακτικά δίκτυα διανομής, όσο και τους καταναλωτές από τη λήψη ενημέρωσης αναφορικά με την πιθανή ύπαρξη φθηνότερων επιλογών. Περαιτέρω, οι περιορισμοί αυτοί δεν κρίθηκαν συμβατοί με την αρχή της αναλογικότητας. Συνεπώς, η Επιτροπή ζήτησε από την εταιρεία να αφαιρέσει τους υφιστάμενους τεχνικούς και εμπορικούς περιορισμούς, να απέχει από οποιαδήποτε παρόμοια συμπεριφορά στο μέλλον, ενώ της επέβαλε και σχετικό πρόστιμο, ανάλογο με τη βαρύτητα και τη διάρκεια της παραβίασης.

Αναφορικά με την περίπτωση της Meta κατά δεύτερον, σύμφωνα πάλι με την Digital Markets Act, οι πυλωροί (gatekeepers, δηλαδή επιχειρήσεις που προσφέρουν υπηρεσίες πλατφόρμας και έχουν έναν σημαντικό αντίκτυπο στην εσωτερική αγορά) θα πρέπει να λαμβάνουν την προγενέστερη συναίνεση των χρηστών προκειμένου να μπορούν να χρησιμοποιήσουν τα προσωπικά τους δεδομένα σε συνάρτηση με τις υπηρεσίες που τους παρέχουν. Αν κάποιος χρήστης δεν συναινέσει στην εν λόγω χρήση των δεδομένων τους, ο σχετικός πυλωρός θα πρέπει να τους παρέχει πρόσβαση σε μια λιγότερο προσωποποιημένη αλλά εξίσου λειτουργική εναλλακτική υπηρεσία.

Το 2023, η Meta ξεκίνησε να εφαρμόζει ένα νέο μοντέλο, σύμφωνα με το οποίο οι Ευρωπαίοι χρήστες των εφαρμογών Facebook και Instagram θα έπρεπε είτε να συναινέσουν στη χρήση των προσωπικών τους δεδομένων για να λαμβάνουν εξατομικευμένες διαφημίσεις είτε να πληρώσουν μια μηνιαία συνδρομή ώστε να μην λαμβάνουν διαφημίσεις συνολικά.

Η Επιτροπή θεώρησε ότι η Meta, κατά παράβαση της Digital Markets Act, δεν προσέφερε μια «ισοδύναμη» εναλλακτική σε σχέση με την επεξεργασία των δεδομένων των χρηστών. Συνακόλουθα, κρίθηκε ότι οι χρήστες δεν ασκούσαν επί της ουσίας το δικαίωμά τους περί ελεύθερης συναίνεσης στη συνδυαστική χρήση των προσωπικών τους δεδομένων.

Έναν χρόνο αργότερα, η εταιρεία εφάρμοσε ένα νέο μοντέλο, κατόπιν επαφών με την Επιτροπή, το οποίο αντιμετώπιζε το προαναφερόμενο ζήτημα και εξετάζεται επί του παρόντος από την Επιτροπή. Σε κάθε περίπτωση, και ανεξάρτητα από τη διαδικασία εξέτασης αυτή, η Επιτροπή εξέδωσε απόφαση, σύμφωνα με την οποία, για το διάστημα Μαρτίου-Νοεμβρίου 2024, δηλαδή το διάστημα που ίσχυσε το πρώτο μοντέλο, η Meta παραβίασε τις υποχρεώσεις της υπό την Digital Markets Act, και της επιβλήθηκε σχετικό πρόστιμο.

Οι δύο εταιρείες οφείλουν να συμμορφωθούν με τις αποφάσεις της Επιτροπής μέσα σε 60 ημέρες από την έκδοσή τους, με τις επαφές ανάμεσα στα τρίτα μέρη να συνεχίζονται προκειμένου να εξασφαλιστεί η συνολική συμμόρφωση και εφαρμογή του Κανονισμού.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1085

V. ΕΡΕΥΝΑ

Επένδυση της ΕΕ ύψους 7,3 δισεκατομμυρίων ευρώ μέσω του προγράμματος «Horizon Europe» (14.05.2025)

επενδύσεις – έρευνα και καινοτομία – ανταγωνιστικότητα – Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Έρευνας

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή επενδύει 7,3 δισεκατομμύρια ευρώ στο πρόγραμμα «Horizon Europe», προκειμένου να ενισχύσει τις ερευνητικές της δυνατότητες και κατ' επέκταση την ανταγωνιστικότητά της παγκοσμίως στο επίπεδο της πράσινης και ψηφιακής μετάβασης. Ειδικότερα, το πρόγραμμα έρευνας και καινοτομίας «Horizon Europe» υφίσταται από το 2021 μέχρι το 2027 και αποσκοπεί στη χρηματοδότηση ανταγωνιστικών προτάσεων σε συγκεκριμένους τομείς, στη βάση διαφόρων κριτηρίων παραδεκτού. Επιπλέον, η επένδυση αυτή είναι τμήμα μιας ευρύτερης πρωτοβουλίας της ΕΕ που στοχεύει στη διατήρηση της επιστήμης ελεύθερης και ανοιχτής, την επένδυση σε ταλέντα και την επιτάχυνση της καινοτομίας στην Ευρώπη.

Στο πλαίσιο αυτό, σκοπός της προαναφερόμενης επένδυσης και του «Horizon Europe 2025» γενικότερα είναι η προσέλκυση και υποστήριξη κορυφαίων ερευνητών στην Ευρώπη (με τη συμμετοχή του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Έρευνας), ιδίως εκείνων που έχουν επηρεαστεί από ένοπλες συρράξεις και τον συνακόλουθο εκτοπισμό τους, όπως στην περίπτωση Ουκρανών επιστημόνων.

Παράλληλα, σημαντικά στοιχεία του προγράμματος «Horizon Europe 2025» είναι, μεταξύ άλλων, η ενίσχυση ερευνητικών πρωτοβουλιών που αφορούν τη διαχείριση των αρνητικών επιπτώσεων της κλιματικής αλλαγής και την προστασία της βιοποικιλότητας. Επιπλέον, οι επιχορηγούμενες έρευνες σχετίζονται με τον μετασχηματισμό του τομέα της ευρωπαϊκής αυτοκινητοβιομηχανίας και, συγκεκριμένα, την ανάπτυξη ηλεκτρικών οχημάτων και την ψηφιοποίηση των οχημάτων γενικότερα. Σε επίπεδο ερευνητών καθ' αυτών, η ΕΕ στοχεύει, μέσω της απλοποίησης του προγράμματος, στη διεύρυνση των δυνατοτήτων των ενδιαφερομένων να υποβάλλουν σχετικές προτάσεις, καθώς και στην αποφυγή ενός «brain drain», παρέχοντας περισσότερες ερευνητικές και ακαδημαϊκές ευκαιρίες, κυρίως στους νεότερους ερευνητές. Τέλος, όπως προαναφέρθηκε, το πρόγραμμα υποστηρίζει ερευνητές που αντιμετωπίζουν δυσκολίες λόγω πολέμου, όπως όχι μόνο στην περίπτωση της Ουκρανίας, αλλά και στη Γάζα, με το «Horizon Europe» να αποσκοπεί στην επίτευξη καθοδήγησης, ευκαιριών συνεργασίας και πρόσβασης σε ακαδημαϊκούς πόρους για ερευνητές της Γάζας.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/ip_25_1146

VI. ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Υιοθέτηση του Ευρωπαϊκού Συμφώνου για τους Ωκεανούς (05.06.2025)

προστασία του θαλάσσιου περιβάλλοντος – παράκτιες και νησιωτικές κοινότητες – ναυτική ασφάλεια και άμυνα

Η Επιτροπή υιοθέτησε το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τους Ωκεανούς (European Ocean Pact), το οποίο αποτελεί στην ουσία ένα ενιαίο πλαίσιο που συγκεντρώνει όλες τις πολιτικές

πρωτοβουλίες της Ένωσης αναφορικά με το θαλάσσιο περιβάλλον, με στόχο την προστασία όχι μόνο του τελευταίου, αλλά και των παράκτιων και νησιωτικών κοινοτήτων.

Ειδικότερα, το Σύμφωνο επικεντρώνεται σε 6 βασικά σημεία:

α) την προστασία και την αποκατάσταση των υδάτων, πρωτίστως μέσω της θέσπισης και διαχείρισης θαλάσσιων προστατευόμενων περιοχών, καθώς και της αναθεώρησης της Οδηγίας-πλαίσιο 2008/56/EK για τη θαλάσσια στρατηγική και της Οδηγίας 2014/89 περί θέσπισης πλαισίου για τον θαλάσσιο χωροταξικό σχεδιασμό.

β) την ενίσχυση της ανταγωνιστικότητας της βιώσιμης γαλάζιας οικονομίας της Ένωσης, δεδομένου ότι η προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος είναι ιδιαίτερα σημαντική για τομείς όπως η αλιεία, η υδατοκαλλιέργεια, η ναυτιλία, ο τουρισμός και η ενέργεια. Παράλληλα, στόχος είναι η ενίσχυση του ναυτιλιακού κλάδου της ΕΕ, μέσα από την εφαρμογή μιας νέας βιομηχανικής ναυτιλιακής στρατηγικής.

γ) τη στήριξη των παράκτιων, νησιωτικών κοινοτήτων και των εξόχως απόκεντρων περιοχών, κοινότητες που είναι σημαντικές για την επίτευξη μιας βιώσιμης γαλάζιας οικονομίας, διότι προμηθεύουν τρόφιμα και ενέργεια στους Ευρωπαίους. Συνεπώς, η Επιτροπή θα παρουσιάσει ειδική στρατηγική για την ανάπτυξη και την ανθεκτικότητα των παράκτιων κοινοτήτων της ΕΕ και θα υποβάλει πρόταση για τη δημιουργία ευρωπαϊκών αποθεμάτων γαλάζιου άνθρακα.

δ) την προώθηση της έρευνας, των γνώσεων, των δεξιοτήτων και της καινοτομίας στον τομέα των ωκεανών. Η εν λόγω πρωτοβουλία θα υποστηρίζεται τόσο από μια σχετική στρατηγική, όσο και την ευρωπαϊκή πλατφόρμα «Το ψηφιακό δίδυμο του ωκεανού» (Digital Twin of the Ocean), αποσκοπώντας στη διατήρηση της θέσης της ΕΕ ως παγκόσμιας ηγέτιδας δύναμης στην έρευνα των ωκεανών.

ε) την ενίσχυση της ασφάλειας και της άμυνας στη θάλασσα, ιδίως την ασφάλεια των θαλάσσιων συνόρων, πρωτίστως μέσω της συνεργασίας των ακτοφυλακών και τη ναυτική συνεργασία γενικότερα. Επιπλέον, θα εφαρμοστεί συντονισμένη στρατηγική για την απομάκρυνση μη εκραγόντων εκρηκτικών μηχανισμών από τα ευρωπαϊκά ύδατα, ενώ θα αξιοποιηθούν προς τους σκοπούς αυτούς και νέες τεχνολογίες όπως η τεχνητή νοημοσύνη και η χρήση drones.

στ) την ενίσχυση της ενωσιακής ωκεάνιας διπλωματίας και της διεθνούς διακυβέρνησης των ωκεανών, στοχεύοντας στην καταπολέμηση της παράνομης, αδήλωτης και ανεξέλεγκτης αλιείας, αλλά και στην εφαρμογή της συμφωνίας για τη βιοποικιλότητα σε περιοχές πέραν της εθνικής δικαιοδοσίας.

Για την επίτευξη όλων αυτών των στόχων του Συμφώνου, η Επιτροπή θα προτείνει ένα ενιαίο νομοθέτημα για τους ωκεανούς, μειώνοντας παράλληλα τη γραφειοκρατία μέχρι το 2026 με τη σύσταση επίσης ενός Συμβουλίου για τους Ωκεανούς με σκοπό την καθοδήγηση της εφαρμογής του Συμφώνου. Τέλος, η Πρόεδρος της Επιτροπής παρουσίασε το Ευρωπαϊκό Σύμφωνο για τους Ωκεανούς στη σχετική διάσκεψη του ΟΗΕ για τους ωκεανούς, στις 9 Ιουνίου 2025.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_25_1424

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/en/speech_25_1457

VII. ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

Εκσυγχρονισμένη εμπορική συμφωνία μεταξύ της ΕΕ και της Ουκρανίας (30.06.2025)

ζώνη ελεύθερων συναλλαγών – πρόσβαση στην αγορά της ΕΕ

Η Επιτροπή ολοκλήρωσε τις διαπραγματεύσεις με την Ουκρανία, καταλήγοντας σε μια αρχική συμφωνία όσον αφορά τη δημιουργία μιας ζώνης ελεύθερων συναλλαγών ανάμεσα στα δύο μέρη. Η συμφωνία αυτή εντάσσεται στο γενικότερο, μακροπρόθεσμο πλαίσιο της διαδικασίας προσχώρησης της Ουκρανίας στην Ένωση και αποτελεί συνέχεια των εμπορικών διευκολύνσεων που χορήγησε η ΕΕ στην Ουκρανία μετά την έναρξη του πολέμου με τη Ρωσία.

Η εν λόγω συμφωνία λαμβάνει ιδιαιτέρως υπόψιν τον γεωργικό τομέα και τις ανησυχίες των γεωργών και περιστρέφεται γύρω από τρεις βασικούς πυλώνες. Ο πρώτος σχετίζεται με τους ισότιμους όρους ανταγωνισμού. Με άλλα λόγια, η νέα πρόσβαση στην αγορά εξαρτάται από τη σταδιακή ευθυγράμμιση της Ουκρανίας με τα σχετικά πρότυπα παραγωγής της ΕΕ, κατά τη λογική της διαδικασίας προσχώρησης γενικότερα.

Ο δεύτερος πυλώνας προβλέπει μια ισχυρή ρήτρα διασφάλισης, δηλαδή τη δυνατότητα λήψης κατάλληλων μέτρων σε περιπτώσεις στις οποίες οι εισαγωγές ενδέχεται να προκαλέσουν δυσμενείς επιπτώσεις σε οποιοδήποτε από τα μέρη. Όσον αφορά την Ένωση, η διαταραχή μπορεί να προκληθεί όχι μόνο σε ενωσιακό επίπεδο, αλλά και σε επίπεδο κρατών μελών.

Τέλος, ο τρίτος πυλώνας αφορά τη θεμελίωση ενισχυμένων εμπορικών ροών. Πλέον, η πρόσβαση στην αγορά περιλαμβάνει μια μεγάλη ποικιλία προϊόντων, με ορισμένα είδη να έχουν πλήρη εμπορική ελευθέρωση, ενώ για άλλα ευαίσθητα είδη (μέλι, ζάχαρη, αυγά κ.λπ.) έχουν προβλεφθεί μικρές αυξήσεις. Στόχος είναι επίσης να εξαχθούν τα ουκρανικά προϊόντα και σε αγορές τρίτων χωρών εκτός ΕΕ.

Τα δύο μέρη θα εργαστούν τις επόμενες ημέρες για την ολοκλήρωση των τεχνικών στοιχείων της συμφωνίας και τη διενέργεια των απαραίτητων διαδικασιών για την έγκρισή της.

https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/el/ip_25_1672